

billige Forslag — for Resten, hvis Ministeren stod op her og sagde, at de to Endbringingsforslag vilde han tage imod, saa er jeg ikke saa ilde tilfreds med de Frugter af Bevægelsen, jeg har fremtalt ved at indbringe Forslaget — og da svarede Indenrigsministeren mig — det staar ikke i Tidenden — De faar ikke Bønderne med. Senere gif Bønderne med. Thi da vi behandlede Sagen paa mit Initiativ i 1870 og senere fra den hele Oppositions Side 1871—72, da gif Bønderne med. Nei holdt, det er ikke rigtigt! Ikke alle Bønderne gif med. Der var i 1870, da jeg fremtatte Forslaget første Gang, en hel Række Bønder, som reiste sig for at tale imod Forslaget. Det ærede Medlem fra Hjerteminde (N. Andersen) husker det godt. Jeg tror ikke, at han var iblandt dem, men hans daværende Meningsfæller stode op, den Ene efter den Anden. Al, de ere borte! Da Valgdagen kom den 20de September 1872, da spandt de bort, fordi de ikke vare med i den Ligheds- og Frihedstank, som ligger til Grund for almindelig Valgret til de kommunale Raad. Altsaa, for saavidt vare Bønderne ikke med, de Bønder, som den daværende Indenrigsminister stode paa, og som sammen med Høire udgjorde Flertallet, det var Bønderne i det saakaldte Mclem-parti. Senere har man været med til at stemme for Forslaget her. Men man kan jo være med paa forskjellig Maade; man kan være med saaledes, at naar en Gang en Kollega har indbragt et Forslag, hvorimod der i Virkeligheden ikke kan siges noget Fornuftigt, allermindst paa en Valgdag, saa stemmer man for det, og det var egentlig det, Ministeren fra Tredserne sigtede til, nemlig, at om man end kunde faae dem til at stemme derfor, saa vare de dog i deres Hjertes derimod. (Afbrydelse.) Det giver det ærede Medlem fra Hjerteminde mig sit Bisald til; han kjender maasse Mange af dem adskilligt bedre end jeg. Jeg vil ærlig sige, at jeg tror, at det gaar en Del Benstre-bønder saaledes, at de ikke af fuldt Hjerte ere med. Nu vil jeg dog haabe det Bedste. Ja, jeg kan ikke indestaa for de tomme Bænte, men gjøre de Andre ikke værre Fortræd end de tomme Stole, saa gaar det jo nok. Men jeg siger rigtignok, at naar de Herrer rose sig af her at have etableret en aaben og ærlig Forhandling lige fra Fodsmaal til Hoved-isse, saa er det ikke en rigtig Fuldhjælpelse deraf, forekommer det mig, at vi kun sidde en Snes Stykker her i Salen, naar der er Spørgsmaal under Behandling af den Natur som hemmelig Afstemning og kommunal almindelig Valgret. Ganske vist er det ikke en Demonstration mod disse to Lovforslag,

thi det er desværre i den senere Tid bleven Sædvane. Jeg antager derfor, at det maa have en anden Forklaring, som jeg da skal søge at gjætte, hvis den Digression er tilladt. Muligvis er det Folkethingets Mening — den ligger ikke langt fra min — at det er unyttigt at forhandle endog saa Fremtids-spørgsmaal, at man ikke faar Noget ud af det med dette Ministerium efter dets Utsuelser, dets Stilling til Forsætningen og dets Mangel paa Agtelse for dette Things Beslutninger. Men det forekommer mig da, at Thinget skulde tage sit Ord tilbage om en til Fingerringene aaben og loyal Forhandling og sige ligefrem: Nu have vi prøvet et Par Aar med dette og faaet Folk til at tro, at det skulde blive en rigtig Mirakelkur for vore Tilstande; men vi ere furede, vi maa erkjende, at der i Virkeligheden Intet er at vente og Intet at gjøre overfor dette Ministerium. Jeg vilde ønske, at enhver af de tomme Stole og andre vilde faae dette til at lyde. Smidlertid, jeg er Slave af min Pligt. Der er visse Ting, som naar de skulde siges, blive sagte, selv om det er Stenene, der skulde raabe, som man siger for et gammelt Ord, og da vi nu ere fordømte til at sidde her under saadanne Forhold, paa Grundlovsbrudet, saa kunne vi jo godt arbejde, selv uden væsentligt Haab. Vi vide ikke, naar det kan gro. Naar Foraaret er der, nedlægger man Sæden, og saa staar det jo i en Andens Haand, om det skal gro eller ei. Men nu kommer jeg altsaa tilbage til det, som jeg vilde ønske Thinget var enig med mig i. Vi ere jo dog inde i en Arbejdsperiode — om vi end ikke vente nogen Krugt — indtil der proklameres noget Andet; jeg siger ogsaa, at Aabenhed og Ærlighed er det Rigtige. Naar vi nu ere det, saa vil jeg spørge: Vil man nu med Liv og Sjæl slutte sig til dette Forslag, søge det gennemført saa fuldtallig her i Thinget som muligt, saa der ikke mangler een i alt Fald af de 73, som kunne stemme udenfor Høire? Vi kunde ogsaa her tage adskillige Høiremænd med, i Særdeleshed dersom vi turde henvise dem til deres egne tidligere Kollegers Udtalelse om dette Spørgsmaal. Vilde De saa allesammen slutte sig til dette Forslag, og det saaledes, at ikke en Minister skulde ligesom lure det af som Ministeren i Tredserne og sige: „De ere ikke med“, det vil sige: i Sindet ere de ikke med? Herremændene — dette lille Mindretal — sætte jo aabenbart Pris paa ved Hjælp af de kongevalgte Amtmand i Reglen at kunne raade over Amtsrådet. Saaledes som Stillingen er, kan ved Amtsrådsvalgene paa det Nærmeste de $\frac{9}{10}$ af samtlige Statte-